

Aigren Kaevandus OÜ
Kalkahju dolomīta ieguves vietas
ietekmes uz vidi novērtējuma programma

kopsavilkums (11.03.2014)

Līguma N3. 13-KH-51

Tallina, 2014

Ietekmes uz vidi novērtējuma (IVN) mērķis ir izpildīt prasības dolomīta ieguves atļaujas saņemšanai. Celtniecībā izmantojamā dolomīta ieguve plānota Kalkahju karjerā Menistes (*Mõniste*) pagastā, Veru (*Võru*) rajonā Igaunijā. *Aigren Kaevandus OÜ* ir iesniedzis pieteikumu dolomīta ieguvei Kalkahju dolomīta ieguves licences laukumā. Aktīvās celtniecībā izmantojamā dolomīta rezerves licences laukumā ir 4 054 000 m³, savukārt, reāli iegūstamais apjoms ir 3 836 000 m³. Paredzamais ieguves apjoms gadā ir 160,000 m³.

Plānotās darbības vieta atrodas Karisēdi (*Karisöödi*) ciemā, zemes gabalā "Mõniste metskond 1" (kadastra numurs 49301:003:0570). Lielāko teritorijas daļu pašlaik aizņem mežs. Licences laukuma platība ir 77,2 ha, palīgsaimniecības teritorijas platība 101,89 ha.

Latvijas Republikas robeža ir ap 550 m no Kalkahju dolomīta karjera, tāpēc tiks organizēta pārrobežu IVN procedūra.

Paredzētās darbības mērķis ir iegūt un pārdot dolomītu celtniecības vajadzībām, pamatā ceļu būvei un ēku būvniecībai.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras mērķis ir nodrošināt lēmumu pieņemošās puses un sabiedrību ar informāciju par būtiskām ietekmēm uz vidi, ko varētu radīt paredzētā darbība, tai skaitā novērtēt, kādas tiešas un netiešas pozitīvas un negatīvas izmaiņas vidē varētu radīt paredzētā darbība; uzsvērt nozīmīgas ietekmes un to aspektus; sniegt priekšlikumus negatīvo ietekmju novēršanai un samazināšanai un pozitīvo ietekmju palielināšanai.

IVN veiks *Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ* (ELLE), kas vadīs ekspertu grupu, kurā iekļauti pārstāvji no ELLE, Igaunijas Zemes Zinātņu Universitātes (*Eesti Maaülikool*) un *AS Infragate Eesti*.

Paredzētās darbības rezultāts ir celtniecībā izmantojama dolomīta tirdzniecība un tai nepieciešamā dolomīta ieguve Kalkahju dolomīta karjerā, izmantojot Kalkahju derīgo izrakteņu iegulas. Plānotā darbu secība paredzētās darbības realizācijai:

- ietekmes uz vidi novērtējums un pieteikumu sagatavošana atjauju saņemšanai, piemērotāko tehnoloģiju izvēle;
- dolomīta ieguves vietas sagatavošana;
- dolomīta ieguve;
- ekspluatācijas pārtraukšana, karjera rekultivācija.

Karjera sagatavošana ieguvei nozīmē esošo tranšeju attīrīšanu un jaunu tranšeju veidošanu palīgsaimniecības teritorijā. Tai sekos atmežošana un celmu izvākšana no teritorijas, kurā tas iepriekš nav ticis veikts. Meža ciršana plānota pakāpeniski, divus gadus pirms ieguves darbu uzsākšanas konkrētajā licences laukuma daļā. Pēc atmežošanas tiks noņemts virsējais augsnes slānis un izmantots, lai veidotu uzbērumu ap ieguves vietu. Pēc nepieciešamības tiks veidoti jauni pieejas ceļi un uzlabota esošo ceļu kapacitāte.

Dolomīta ieguves process ietver šādas darbības: spridzināšana, dolomīta bloku drupināšana, iegūtā materiāla šķirošana, savākšana un iekraušana transportlīdzekļos. Ieguvei izmantojamās tehnikas vienības būs drupināmās iekārtas, šķirošanas iekārtas, hidrauliskie ekskavatori un iekraušanas iekārtas. Papildus darbības dolomīta ieguves un tirdzniecības nodrošināšanai ietvers strādnieku, aprīkojuma un iegūtā materiāla transportu. Galvenais materiālu izvešanas maršruts plānots pa vietējās nozīmes ceļu Meniste-Tiitsa-Karisēdi (*Mõniste-Tiitsa-Karisöödi*), kas pieslēdzas galvenajam ceļam Veru-Meniste-Valga (*Võru-Mõniste-Valga*).

Visi dolomīta krājumi atrodas zem gruntsūdens līmeņa, līdz ar to dolomīta ieguves procesā būs nepieciešama gruntsūdens līmeņa pazemināšana vai zemūdens ieguves tehnoloģiju pielietošana.

Gadījumā, ja tiktu izmantotas zemūdens ieguves tehnoloģijas, spridzināšana notiktu zem ūdens. Atdalītie bloki tiek pacelti virs ūdens un pēc tam sadrupināti un savākti. Liekais ūdens tiktu novadīts uz Pētri (*Peetri*) upi (Melnupi), bet tā apjoms būtu daudz mazāks kā sauszemes ieguves tehnoloģiju gadījumā.

Gadījumā, ja tiktu izmantota sauszemes ieguves tehnoloģija, gruntsūdens caurs tranšējām tiktu novadīts uz Pētri (*Peetri*) upi (Mlenupi) un spridzināšana notiktu virs ūdens līmeņa. Pārējās darbības būtu līdzīgas kā zemūdens ieguves tehnoloģijas gadījumā.

Aptuvenās iegūstamā dolomīta rezerves Kalkahju licences laukumā ir 3 836 000 m³, un plānotais ieguves apjoms gadā ir 160 000 m³. Iegūtais dolomīts pamatā tiktu pārdots kā būvniecībā izmantojamas šķembas. Ļoti iespējams, ka patiesais ieguves apjoms būs daudz zemāks. Paredzētās darbības ierosinātājs aprēķinājis, ka vidējais ieguves apjoms gadā nepārsniegs 80 000 m³ pirmo piecu gadu laikā. Tomēr, ņemot vērā, ka liela daļa Eiropas Savienības Kohēzijas Fonda finansējuma 2014.-2020. gada plānošanas periodā tiks novirzītas ceļu infrastruktūras uzlabošanai, var prognozēt ceļu būvniecībā lietoto izejmateriālu pieprasījuma pieaugumu. Līdz ar to reālie būvniecības apjomi un pieprasījums pēc izejmateriāliem būs atkarīgs no Igaunijas Ceļu Administrācijas un vietējo pašvaldību plāniem, kuri IVN uzsākšanas laikā vēl nav zināmi.

Pēc ieguves pārtraukšanas karjers tiks rekultivēts un pārveidots par ūdenstilpi. Pēdējā rekultivācijas stadijā iepriekš pārvietotā augnes virskārta tiks izmantota kā tranšeju aizpildīšanas materiāls.

IVN procesā tiks izvērtētas šādas reāli iespējamās alternatīvas:

- Veikt paredzēto darbību, t.i. dolomīta iegūvi apjomos, kas paredzēti zemes dziļū izmantošanas atļaujā (1. alternatīva). Šīs alternatīvas ietvaros tiks izvērtētas divas tehnoloģiskās alternatīvas:
 - zemūdens ieguve;
 - sauszemes ieguve.
- Pašreizējās situācijas saglabāšana (0. alternatīva). Šādā gadījumā paredzētā darbība netiek veikta, dolomīta karjers netiek izveidots un dolomīts netiek iegūts. Nulles alternatīvas gadījumā netiek mainīts arī zemes lietošanas veids (apsaimniekots mežs).

Paredzētā darbība saistīta lielākoties ar šādām būtiskām ietekmēm:

- Izmaiņas Pētri (*Peetri*) upes (Melnupes) ekoloģiskajā stāvoklī un hidroloģiskajā režīmā saistībā ar ūdeni, kas no karjera tiktu novadīts upē; šī upe ietilpst Gaujas (*Koiva*) sateces baseinā;
- Gruntsūdens līmeņa pazemināšana un ar to saistītās ietekmes;
- Ietekme uz sugām un biotopiem, t.sk. īpaši aizsargājamās teritorijās;
- Piesārņojošo vielu (t.sk. putekļu) emisijas un izplatība gaisā;
- Skaņu un vibrācijas emisija (t.sk. spridzināšanas rezultātā);
- Palielināta transporta plūsma un ar to saistītās ietekmes;
- Iespējamo negadījumu ietekme uz vidi.

Šo un citu, mazāk svarīgu, ietekmju apjomu, izplatību un būtiskums, kā arī iespējamie pasākumi ietekmju samazināšanai tiks novērtēti un iekļauti IVN ziņojumā.

Ietekmju novērtēšanā tiks izmantoti pieejamie mērījumu dati. Ja tādi nav pieejami, ietekmes tiks novērtētas, balstoties uz attiecīgām vadlīnijām un metodoloģiju; ja arī tādas nav pieejamas, tad balstoties uz ekspertu viedokli. Lai novērtētu ietekmes uz ūdeņiem, gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni, tiks izmantoti analītiski aprēķini un datormodelēšana.

Paredzētās darbības ietekme uz vidi tiks novērtēta tādā **apmērā**, kurā ir iespējams identificēt cēloņsakarības starp paredzēto darbību un ietekmēto objektu vai parādību, kā arī šī ietekme ir uztverama vai būtiska. Tas attiecas uz ietekmēm arī **Latvijas teritorijā**. Tiek pieņemts, ka būtiskākie ietekmējošie faktori būs ūdeņu novadīšana un karjeru apkalpojošais transports. Paredzētās darbības ietekmētā teritorijā (tās platība un robežas) tiks identificēta un aprakstīta IVN procedūras ietvaros.